

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2164/2023
11.07.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелене Ивановић, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Зорана Хаџића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иван Иванковић, адвокат из ..., против туженог ЈП „ЕПС“ Београд, Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4550/21 од 19.11.2021. године, у седници одржаној 11.07.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4550/21 од 19.11.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 2737/19 од 15.04.2021. године, исправљена решењем истог суда П1 2737/19 од 16.07.2021. године те одбија захтев туженог да се обавезе тужилац да му накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 81.395,80 динара у року од осам дана од дана пријема отправке пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 П1 2737/19 од 15.04.2021. године, исправљена решењем истог суда П1 2737/19 од 16.07.2021. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада исплати појединачно одређене износе наведене у овом ставу изреке, са законском затезном каматом од означених датума па до исплате и да на досуђене новчане износе уплати за тужиоца доприносе за обавезно социјално осигурање Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, РФЗО и Националој служби за запошљавање. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да на име трошкова парничног поступка исплати тужиоцу износ од 143.958,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4550/21 од 19.11.2021. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 2737/19 од 15.04.2021. године, исправљена решењем истог суда П1 2737/19 од 16.07.2021. године, у ставу првом изреке и одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде штете због мање исплаћене зараде по основу сменског рада, за период од 01.07.2016. године до 30.06.2019. године, исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате, као и да на досуђене новчане износе уплати за тужиоца доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за ПИО. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу трећем изреке пресуде Основног суда у Лазаревцу П1 2737/19 од 15.04.2021. године, исправљена решењем истог суда П1 2737/19 од 16.07.2021. године и одбијен као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 143.958,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 1.950,00 динара. Ставом петим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 20.893,50 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац су благовремено, преко пуномоћника, изјавио ревизију на основу одредбе члана 403. став 2. тачка 2). Закона о парничном поступку.

Тужени је изјавио одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18 и 18/20) у даљем тексту: ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на неодређено време и у утуженом периоду је рад обављао тако што је сваки други дан радио по 12 часова. Организација рада код туженог је таква да тужилац мења другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што се један дан ради од 07 до 19 часова, други дан је пауза и тако се циклус понавља. Тужени приликом обрачуна и исплате зараде тужиоцу, зараду није увећавао за рад по основу сменског рада за 8,9%, сходно одредби члана 38. став 1. тачка 4) Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, оценивши да је тужилац у наведеном временском периоду радио у сменама и зато има право на увећану зараду у складу са чланом 108. став 4. Закона о раду и члану 38. став 1. тачка 4) Посебног колективног уговора туженог, у висини утврђеној вештачењем, са припадајућим доприносима.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев. По налажењу тог суда, начин рада тужиоца нема карактер сменског рада због чега он неосновано потражује од туженог исплату по том основу.

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом указује да је побијана другостепена одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Одредбом члана 63. ст. 1. и 2. Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр. 24/05...75/14), рад у сменама је организација рада код послодавца према којој се запослени на истим пословима смењују према утврђеном распореду, при чему измена смена може да буде континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља. Запослени који ради у сменама је запослени који код послодавца код кога је рад организован у сменама у току месеца посао обавља у различитим сменама најмање трећину свог радног времена.

Према одредби члана 108. став 4. Закона о раду, општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је увећање зараде по основу рада у сменама, а према одредби члана 114. став 1. истог закона, запослени има право на накнаду зараде у висини просечне зараде у претходних 12 месеци, у складу са општим актом и уговором о раду, за време одсуствовања са рада на дан празника који је нерадни дан, годишњег одмора, плаћеног одсуства, војне вежбе и одазивања на позив државног органа.

Одредбом члана 7. став 2. тачка 2) Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије („Сл. гласник РС“, бр. 15/15), прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку раног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4) прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или без прекида (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (пертурнум, по реду, редом). С обзиром да се под турнусом подразумева утврђен ред у коме више лица једно за другим обављају неки посао радећи наизменично и смењујући се, између ова два појма нема никакве разлике и представљају синониме. Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени тужиоцу није извршио увећање зараде према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да је тужилац у утуженом периоду радио по моделу радног времена 12/36, Врховни суд налази да је првостепени суд правилно усвојио

тужбени захтев и обавезао туженог на исплату тужиоцу тражене разлике у заради по основу сменског рада, са припадајућим доприносима.

По оцени Врховног суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање 2 смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног суда правилан закључак првостепеног суда да тужилац, у смислу одредбе члана 108. став 4. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4) Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, има право на увећану зарату у висини утврђеној општим актом и уговором о раду у утуженом периоду, као и право на уплату припадајућих доприноса за обавезно социјално осигурање надлежним фондовима.

Како је другостепени суд због погрешне примене материјалног права одбио тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да му исплати наведене накнаде, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у првом ставу пресуде.

С обзиром на изнето, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Полазећи од успеха у поступку по ревизији и тражених трошкова, обавезан је тужени да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка у укупном износу од 81.395,80 динара, и то: на име ангажовања пуномоћника адвоката за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара према Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ бр. 121/12, 99/20, 37/21), као и таксе за ревизију у износу од 25.358,32 динара и одлуку по ревизији у износу од 38.037,48 динара, применом Закона о судским таксама – („Службени гласник РС“ број 28/94, ... 95/18), на основу члана 153. став 1, члана 154. и 163. ЗПП.

Из тих разлога, Врховни суд је, применом одредбе члана 165. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Како трошкови састава одговора на ревизију не представљају трошкове који су били потребни ради вођења парнице, Врховни суд је на основу члана 153. и члана 154. став 1. ЗПП одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Јелена Ивановић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић